

Plan upravljanja kulturnim dobrom grada Obrovca

Šimunić, Elena

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:865340>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić
Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje

ELENA ŠIMUNIĆ

PLAN UPRAVLJANJA KULTURNIM DOBROM GRADA
OBROVCA

ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2023. godine

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić
Preddiplomski stručni studij
Poslovanje i upravljanje
Usmjerenje Menadžment u kulturi

ZAVRŠNI RAD

**PLAN UPRAVLJANJA KULTURNIM DOBROM GRADA
OBROVCA**

Mentorica:

dr. sc. Lana Domšić, v. š.

Studentica:

Elena Šimunić

Naziv kolegija:

MENADŽMENT BAŠTINE

JMBAG studenta:

0130353668

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
ABSTRACT	4
1. UVOD	5
2. BAŠTINA	7
3. UPRAVLJANJE KULTURNOM BAŠTINOM	8
4. PLAN UPRAVLJANJA BAŠTINSKIM DOBROM	10
4.1. INTERPRETACIJSKI PLAN	11
5. IZRADA PLANA UPRAVLJANJA KULTURNIM DOBROM GRADA OBROVCA	12
5.1. POSLANJE	13
5.2. SUDIONICI PROCESA	14
5.3. OPIS DOBRA	16
5.3.1. VRIJEDNOST I ZNAČAJ DOBRA	24
5.3.2. POVIJESNE VRIJEDNOSTI GRADA OBROVCA	25
5.3.3. ZNANSTVENE I ISTRAŽIVAČKE VRIJEDNOSTI GRADA OBROVCA	31
5.3.4. ESTETSKE VRIJEDNOSTI GRADA OBROVCA	39
5.4. STANJE DOBRA	40
5.5. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR	41
5.6. SWOT ANALIZA KULTURNOG DOBRA	44
5.7. USPOREDBA S MEĐUNARODNIM PRIMJEROM	46
5.8. VIZIJA	47
5.9. CILJEVI	47
6. INTERPRETACIJSKI PLAN GRADA OBROVCA	48
6.1. KONCEPT	48
6.2. MISIJA	49
6.3. VIZIJA	49
6.4. CILJEVI	49
6.5. CILJANA PUBLIKA I SEGMENTI KORISNIKA	50
6.6. KLASIFIKACIJA KULTURNIH RESURSA	51
6.7. VRSTE ZANIMLJIVOSTI	51
6.8. PRIJEDLOG VRIJEDNOSTI	52
6.9. PRIKAZ AKTIVNOSTI	52
6.10. KLJUČNE AKTIVNOSTI	53
7. ZAKLJUČAK	54
8. IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI	55

9. POPIS LITERATURE	56
9.1. KNJIGE I ČLANCI	56
9.2. INTERNETSKI IZVORI	56
10. POPIS SLIKA I TABLICA	59

SAŽETAK

Ovo istraživanje fokusira se na očuvanje i revitalizaciju kulturne baštine grada Obrovca kroz izradu sveobuhvatnog plana upravljanja i interpretacijskog plana. Kroz primjenu deskriptivnih i analitičkih metoda, identificiraju se ključne vrijednosti i značaj kulturne baštine Obrovca. Istraživanje također uključuje SWOT analizu koja identificira ključne unutarnje i vanjske faktore koji utječu na potencijal za revitalizaciju. Interpretacijski plan, koji detaljno opisuje kulturno dobro i predlaže korake za njegovu prezentaciju, ključni je dio ovog rada. Aktivno uključivanje lokalne zajednice, stručnjaka za baštinu i turizam, te ostalih relevantnih dionika od presudne je važnosti za uspješnu implementaciju ovog plana. Krajnji cilj je transformacija Obrovca u prepoznatljivu kulturno-turističku destinaciju koja cijeni svoje kulturno nasljeđe. U sklopu ovog procesa, očekuje se poboljšanje kvalitete života stanovnika Obrovca, a s uspješnom implementacijom ovih planova, Obrovac ima potencijal postati ključna kulturna destinacija.

Ključne riječi: kulturna baština, interpretacijski plan, plan upravljanja, Obrovac

CULTURAL HERITAGE MANAGEMENT PLAN OF THE OBROVAC CITY

ABSTRACT

This research focuses on the preservation and revitalization of the cultural heritage of the city of Obrovac through the development of a comprehensive management plan and interpretation plan. Through the application of descriptive and analytical methods, the key values and significance of Obrovac's cultural heritage are identified. The study also includes a SWOT analysis that identifies key internal and external factors influencing the potential for revitalization. The interpretation plan, which provides a detailed description of the cultural asset and proposes steps for its presentation, is a key part of this work. The active involvement of the local community, heritage and tourism experts, and other relevant stakeholders is crucial for the successful implementation of this plan. The ultimate goal is to transform Obrovac into a recognizable cultural tourism destination that values its cultural heritage. As part of this process, an improvement in the quality of life of Obrovac's inhabitants is expected, and with the successful implementation of these plans, Obrovac has the potential to become a key cultural destination.

Key words: cultural heritage, interpretation plan, management plan, Obrovac

1. UVOD

U današnjem svijetu sve veći naglasak stavlja se na očuvanje kulturne baštine i njenog integralnog dijela u obliku kulturnih dobara. Jedan od gradova koji posjeduje bogatu kulturnu baštinu i izuzetan potencijal za revitalizaciju je Obrovac. Kulturno dobro grada Obrovca obuhvaća vrijednosti i značajne elemente koji su od presudne važnosti za očuvanje identiteta tog grada i njegovog kulturnog naslijeđa.

Cilj ovog istraživanja je izraditi plan upravljanja kulturnim dobrom grada Obrovca s namjerom revitalizacije i očuvanja kulturne baštine. Plan upravljanja ima ključnu ulogu u osiguravanju dugoročnog održavanja i promociji kulturnog dobra, dok istovremeno pruža smjernice za razvoj i unapređenje tog područja. Kroz analizu trenutnog stanja, identifikaciju vrijednosti i značaja baštine Obrovca, kao i usporedbu s međunarodnim primjerima, cilj je stvoriti realističan i održiv plan upravljanja koji će služiti kao temelj za revitalizaciju grada.

Metodologija ovog istraživanja uključuje primjenu metoda deskripcije i analize. Tijekom istraživanja će se analizirati trenutno stanje grada Obrovca, uključujući njegove prirodne ljepote, povijesne vrijednosti i baštinske resurse. Također će se koristiti SWOT analiza kako bi se identificirali unutarnji i vanjski čimbenici koji mogu utjecati na revitalizaciju kulturnog dobra. Uz to, koristit će se relevantna literatura o menadžmentu u kulturi i upravljanju kulturnim dobrom, kao i stručni članci koji će pružiti teorijski okvir za istraživanje.

Struktura ovog rada omogućava cjelovit pregled teme. U prvom poglavlju, fokus je na uvodu u temu, objašnjavajući svrhu i opseg istraživanja. Drugo poglavlje posvećeno je baštini, pružajući ključne informacije i naglašavajući značaj baštine za kolektivni identitet. Treće poglavlje usredotočuje se na proces upravljanja kulturnom baštinom, prikazujući suvremene metode i tehnike, uz naglasak na važnosti učinkovitog upravljanja za očuvanje baštine za buduće generacije. Dio ovog poglavlja posvećen je konceptu upravljanja baštinskim dobrima, s posebnim fokusom na izradu i primjenu odgovarajućih planova upravljanja. Središnji dio rada posvećen je specifičnom slučaju - izradi plana upravljanja kulturnim dobrom grada Obrovca. Ovaj dio počinje definiranjem osnovne svrhe plana upravljanja, analizom uključenih strana i detaljnim opisom kulturnog dobra, uključujući njegovu povijesnu, znanstvenu, istraživačku i estetsku vrijednost. Nadalje, procjenjuje se trenutno stanje kulturnog dobra, analiziraju relevantni pravni i institucionalni okviri, te se provodi SWOT analiza. Nakon usporedbe s međunarodnim primjerima, definiraju se vizija i ciljevi plana upravljanja. Nakon toga, izrađuje se interpretacijski plan, pri čemu se opisuju glavni koncepti, misija, vizija i ciljevi. U ovom

dijelu se također razmatraju ciljane skupine, resursi, te predlažu aktivnosti koje treba provesti. Završno poglavlje donosi zaključak u kojem se sumiraju ključni nalazi, pruža kritički osvrt na provedeno istraživanje, te daje finalne komentare o važnosti i upravljanju kulturnom baštinom grada Obrovca.

Kroz izradu plana upravljanja kulturnim dobrom grada Obrovca, ovaj rad ima za cilj stvoriti okvir za očuvanje i revitalizaciju kulturne baštine. Kroz primjenu metoda deskripcije i analize, istraživanje će identificirati vrijednosti i značaj kulturnog dobra te će izraditi konkretne smjernice za postizanje ciljeva revitalizacije. Ovaj rad će također objasniti pojam baštine, kulturne baštine i plana upravljanja baštinskim dobrom te istaknuti njihovu bitnost za očuvanje kulturne baštine.

U sljedećim poglavljima će se analizirati potencijal grada Obrovca, prepoznati njegove prirodne ljepote, povijesne i baštinske vrijednosti. Kroz sveobuhvatnu analizu i valorizaciju baštinskih fenomena, SWOT analizu okruženja, dionika i trenutnog stanja, kao i definiranje načina upravljanja vrijednostima, ovaj rad će izraditi akcijski plan za poboljšanje turističke ponude grada Obrovca.

2. BAŠTINA

Prema Antoloviću (2009.) kulturna baština predstavlja sveukupnost vrijednosti karakterističnih za određeno područje, uključujući materijalne artefakte s kulturnim, znanstvenim i povijesnim značajem, kao i nematerijalne oblike ljudskog stvaralaštva iz prošlosti. Ti oblici kasnije su prepoznati kao spomenička svojstva te se zbog njih štiti i čuva to stvaralaštvo.

Kulturna baština se odnosi na spomenike, skupine građevina i lokalitete koji posjeduju povijesnu, estetsku, arheološku, znanstvenu, etnološku i antropološku vrijednost. Postoje tri glavne komponente u definiranju kulturne baštine;

- spomenici koji obuhvaćaju arhitektonske objekte, monumentalna djela u području skulpture i slikarstva, arheološke elemente ili strukture, crteže, pećine, staništa i kombinacije obilježja izuzetne univerzalne vrijednosti, bilo da su povijesni, umjetnički ili znanstveni.
- skupine građevina koje čine grupe samostalnih ili povezanih građevina koje se ističu zbog svoje arhitekture, homogenosti ili položaja u okolišu, bilo da imaju umjetničku, povijesnu ili znanstvenu vrijednost.
- Lokaliteti koji predstavljaju djela čovjeka ili kombinirana djela čovjeka i prirode, područja koja obuhvaćaju arheološke lokalitete izuzetne univerzalne vrijednosti, bilo povijesne, umjetničke ili znanstvene vrijednosti.
- kulturna baština koja obuhvaća sve elemente koji čine određenu regiju jedinstvenom i koje pamtimo kroz posjete spomenicima, arhitekturi, ali i kroz pjesme, hranu i običaje.

Ono što je složeno kod baštine je da se može doživjeti kao "vlastita" ili "svjetska", nevezano uz specifičnu lokaciju na kojoj se nalazi. (Jelinčić, 2010.)

3. UPRAVLJANJE KULTURNOM BAŠTINOM

Hrvatski zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara prepoznaje tri vrste kulturnih dobara: nepokretna, pokretna i nematerijalna kulturna dobra. Zaštita i očuvanje kulturne baštine zahtijevaju sustavan i trajan posao koji zahtijeva ulaganje znatnih sredstava, angažman brojnih stručnjaka te koordinaciju različitih resursa s kadrovskim i financijskim mogućnostima. Temeljna načela koja su važna za očuvanje i zaštitu kulturne baštine obuhvaćaju zakonitosti i tradicije, prepoznavanje i identifikaciju baštine, dokumentiranost, multidisciplinarni pristup, očuvanje spomeničke vrijednosti, graničnu korist, ekonomsku vrednovanje i dobro gospodarenje.

Načelo zakonitosti i tradicije naglašava da zaštita kulturne baštine može biti organizirana unutar državne administracije putem posebnih propisa ili unutar tradicionalnih okvira. Prepoznavanje i identifikacija baštine ključni su koraci u njenom očuvanju, te je važno utvrditi sastav kulturnih dobara i načine njihovog očuvanja. Dokumentiranost je neophodna zaštiti i očuvanju baštine, jer dokumentacija temeljena na istraživanju pruža važne smjernice za donošenje odluka i upravljanje procesima očuvanja.

Multidisciplinarni pristup postaje sve važniji u zaštiti kulturne baštine, s obzirom na složenost i zahtjevnost procesa očuvanja. Očuvanje spomeničke vrijednosti ključno je i zahtijeva prilagođavanje svih aktivnosti radi osiguranja njenog očuvanja. Granična korist se temelji na razumnoj odluci vlasnika dobara o očuvanju, s obzirom na veću korist u odnosu na trošak. Ekonomski aspekt također je važan, jer očuvanje ekonomske vrijednosti kulturnog dobra omogućava njegovo uključivanje u gospodarske procese kao što je turizam, čime se osigurava održivost cjelokupnog sustava očuvanja baštine.

Dobro gospodarenje je ključno za postizanje očuvanja bilo koje vrijednosti, a podrazumijeva da vlasnici dobara donose odluke koje su u skladu s interesima očuvanja u svakom trenutku. Dakle, dobro gospodarenje zahtijeva prilagodbu odluka s ciljem očuvanja baštine.

Zaštita i očuvanje kulturne baštine zahtijevaju planski pristup koji uključuje značajna ulaganja, angažman stručnjaka i koordinaciju resursa. (Antolović, 2009.)

Upravljanje kulturnom baštinom predstavlja područje upravljanja kulturnim resursima koje se odnosi na sustavnu brigu o očuvanju kulturne vrijednosti kulturnih dobara kako bi sadašnje i buduće generacije mogle uživati u njima. Ova grana obuhvaća različite discipline poput konzervacije, restauracije, muzeologije, arheologije, povijesti i arhitekture.

Ključna načela upravljanja baštinom su definirana međunarodno priznatim kodeksima i poveljama, dok većina zemalja formalno propisuje zaštitu kulturnih dobara putem zakona ili politika očuvanja baštine. Cilj upravljanja kulturnom baštinom je očuvanje reprezentativnih primjeraka materijalne i nematerijalne baštine za buduće generacije.

Uz napredak i modernizaciju javlja se i potreba za očuvanjem prošlosti. Iako modernizacija ima pozitivan učinak na proizvodnju, u osobnom smislu može uzrokovati zbunjenost i gubitak razumijevanja. Stoga, očuvanje prošlosti ima važnu ulogu u očuvanju udobnosti, obiteljskog osjećaja i osjećaja identiteta. U skladu s ciljevima svakog pojedinog lokaliteta baštine, odabire se jedan od četiri pristupa konzervaciji: prezervacija, restauracija, renovacija ili regeneracija. Prezervacija se odnosi na održavanje lokaliteta u postojećem stanju, dok se restauracija odnosi na vraćanje dobra u prethodno stanje. Renovacija, također poznata kao adaptacija, podrazumijeva promjene na lokalitetu koje zadržavaju dio povijesnog karaktera. Regeneracija se često odnosi na urbanu obnovu.

Neki stručnjaci smatraju da kulturna dobra ne bi trebala biti povezana s turizmom te da bi njihova uloga trebala biti fokusirana na očuvanje baštine, a ne samo na osiguravanje javnog pristupa. Održivo upravljanje kulturnim dobrima predstavlja kompleksno područje koje zahtijeva pažljivo planiranje prilikom prezentacije baštine turističkoj publici. Baština nije statičan "proizvod", već promjene u društvu mogu dovesti do promjene stava prema određenoj vrsti baštine. Stoga, održivo upravljanje kulturnim dobrima zahtijeva strategije koje su spremne prilagoditi se promjenama. (Jelinčić, 2010.)

4. PLAN UPRAVLJANJA BAŠTINSKIM DOBROM

Priprema plana upravljanja predstavlja suvremeni pristup zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Donošenje plana upravljanja ima nekoliko osnovnih razloga: osigurava procjenu postojećeg stanja kulturnog dobra, izrađuje izjavu o značaju kulturnog dobra, utvrđuje stanje i provodi dodatna istraživanja, usklađuje pristup očuvanju kulturnog dobra, omogućava učinkovito dugoročno upravljanje putem strateških akcijskih programa, određuje ulogu vlasnika i korisnika u očuvanju kulturnog dobra te postavlja okvir za eventualno prikupljanje sredstava za podršku.

Ključni koraci u pripremi i donošenju plana upravljanja su sljedeći: utvrđivanje ciljeva i svrhe plana, prikupljanje informacija o kulturnom dobru, opisivanje kulturnog dobra i procjena njegove važnosti, određivanje osnovnih uvjeta za očuvanje, definiranje načina postizanja postavljenih ciljeva i svrhe te razvoj samog plana upravljanja.

Plan upravljanja sastoji se od ključnih dijelova: svrhe plana, opisa i povijesti kulturnog dobra, ocjene stanja, značaja i vrijednosti kulturnog dobra, identifikacije problema u upravljanju, strateških ciljeva, specifičnih ciljeva koji se odnose na vrstu i stanje kulturnog dobra, upravljanja kulturnim dobrom, akcijskih planova, nadzora provedbe i revizije plana te priloga i karata.

Svrha plana objašnjava razloge za njegovo donošenje te daje sažetak radnji i aktivnosti koje će se poduzeti radi očuvanja kulturnog dobra. Opis i povijest kulturnog dobra obuhvaćaju njegovu lokaciju, međe, vlasništvo, opis, režim zaštite, smjernice za upravljanje te činjenice o značajnim povijesnim fazama. Ocjena stanja identificira i objašnjava važnost kulturnog dobra, posebno njegovu spomeničku vrijednost, te opisuje spomenička obilježja i procjenjuje njihovu važnost. Ciljevi plana mogu se izražavati na općoj razini i kao ciljevi koji će se postići kroz upravljanje kulturnim dobrom.

Upravljanje kulturnim dobrom predstavlja dugoročnu kategoriju plana koja uspostavlja organizacijsku strukturu i definira subjekte koji će sudjelovati u postizanju dugoročnih ciljeva. (Antolović, 2009.)

Upravljanje kulturnom baštinom zahtijeva vrlo suptilan pristup zbog svoje izuzetne kompleksnosti na više razina. Postoji jasna razlika u upravljanju materijalnim i nematerijalnim dobrima, kao i u upravljanju kulturnim dobrima u usporedbi s onima koji uključuju elemente prirodne baštine. Dodatno, situacija postaje još složenija ako kulturno dobro čini jedinstven kompleks s ljudskom zajednicom.

Proces upravljanja kulturnim dobrima započinje njihovim očuvanjem, pri čemu se odluka o vrsti konzervacije prilagođava samom kulturnom dobru. Važno je napomenuti da kulturno dobro zaista oživljava tek kada ima svoju publiku. Svaki korak u upravljanju kulturnim dobrima je specifičan za pojedino kulturno dobro, što je vidljivo i u samom procesu. (Jelinčić, 2010.)

4.1. INTERPRETACIJSKI PLAN

Interpretacija ima svrhu pomoći posjetiteljima da dožive kulturna dobra na dublji način. Doživljaj kulturnih dobara značajno se razlikuje kada se koristi interpretacija u usporedbi s nedostatkom iste. Interpretacija, koja ima edukativnu i zabavnu ulogu za posjetitelje, općenito se smatra pozitivnom.

Primarni cilj interpretacije je obogatiti doživljaj kulturnog dobra u očima posjetitelja. Sam objekt ne može izazvati emocije kod posjetitelja ako on nema prethodno znanje o njemu. Stoga interpretacija igra ključnu ulogu u povećanju razine znanja posjetitelja, omogućavajući im da se identificiraju s objektom baštine te ga bolje razumiju i osjete emotivnu povezanost s njim.

U literaturi se prepoznaju tri osnovne uloge interpretacije: obrazovanje posjetitelja, pružanje užitka i zabave, te poticanje poštovanja i odgovornosti posjetitelja prema objektu baštine. (Jelinčić, 2010.)

Uključivanje kulturnih dobara u turističku ponudu ima važnu ulogu, s obzirom na to da su ona među ključnim faktorima prilikom odabira odredišta za turistička putovanja. Stoga je potrebno izraditi interpretacijski plan koji ima operativno-provedbene karakteristike i kratkoročni je karakter. Interpretacijski plan obično čini sastavnicu šireg plana upravljanja, koji može uključivati više međusobno usklađenih interpretacijskih planova, a koji određuju vremenski raspored za ispunjavanje obveza identificiranih u ciljevima upravljanja.

Interpretacijski planovi često obuhvaćaju sljedeće ključne elemente: istraživanje kulturnog dobra, održavanje kulturnog dobra i prezentaciju kulturnog dobra. Ovo uključivanje kulturnih dobara u turističku ponudu može biti od velike važnosti, s obzirom na to da su ona privlačna i često imaju status nepokretnih kulturnih dobara s turističkom atraktivnošću. (Antolović, 2009.)

5. IZRADA PLANA UPRAVLJANJA KULTURNIM DOBROM GRADA OBROVCA

Izrada plana upravljanja kulturnom baštinom grada Obrovca ključna je za revitalizaciju ovog područja koje je tijekom godina doživjelo mnoge promjene. Obrovac, kao mjesto koje nosi brojne uspomene, pruža ne samo osobnu povezanost za one koji su odrasli tamo, već i bogatu kulturnu i prirodnu baštinu koja se mora očuvati.

Povijest Obrovca obilježena je različitim fazama, od bujnih dana kada je bio središnje mjesto okupljanja ljudi, do razaranja tijekom rata koje je ostavilo duboke tragove na njegovu strukturu i identitet. Usprkos tomu, obnovljene kuće koje su sagrađene u srcu malih naselja, poput one u kojoj ljetujem od rođenja, svjedoče o nepokolebljivom duhu zajednice.

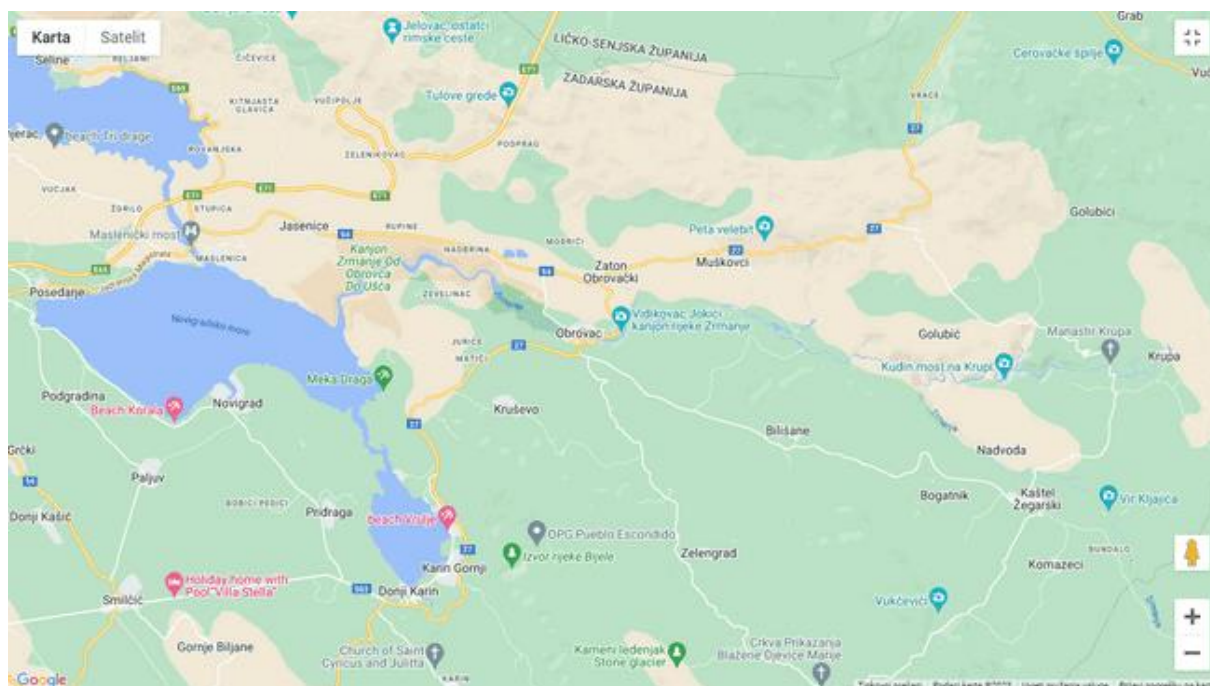
Izrada plana upravljanja treba uzeti u obzir ove promjene i težiti obnovi uništenih dijelova, vraćajući gradu njegovu nekadašnju vitalnost. U tom smislu, potrebno je stvoriti strategiju koja će se baviti ne samo obnovom, već i očuvanjem i promocijom prirodnih ljepota koje Obrovac nudi. Pandemija COVID-19 rezultirala je većim interesom za prirodna područja, a Obrovac ima potencijal postati atraktivno odredište za ljubitelje prirode, uz adekvatne mjere zaštite prirodnih resursa.

Isto tako, važno je promicati očuvanje kulturne baštine koja se kroz godine mogla izgubiti. Poticanje lokalnih stanovnika i turista na cijenjenje i razumijevanje bogate povijesti i kulture Obrovca moglo bi doprinijeti povećanju njegove vrijednosti kao baštinskog dobra.

Sve navedeno pokazuje da je izrada plana upravljanja kulturnom baštinom Obrovca ne samo potrebna, već i ključna za budući razvoj grada. Kroz pravilno upravljanje i planiranje, Obrovac bi mogao dosegnuti svoj puni potencijal, postajući mjesto koje ne samo da čuva svoju prošlost, već je koristi kao osnovu za izgradnju bolje budućnosti.

5.1. POSLANJE

Projekt revitalizacije grada Obrovca rezultira stvaranjem mnogih baštinskih atrakcija, koje svaka zasebno čuva, interpretira i prenosi svoje jedinstvene baštinske vrijednosti. Ovaj cjeloviti pristup oblikuje grad koji zaslužuje naziv "kulturno dobro". Obrovac više nije samo usputni grad kroz koji se prolazi na putu prema većim gradovima, već postaje odredište za odmor, rekreaciju, zabavu i gastronomiju. Kroz raznolike kulturno-kreativne programe, organizirane vođene izlete, sportske aktivnosti i vrhunsku gastronomsku ponudu, grad privlači domaće i strane turiste tijekom cijele godine.

Slika 1: Obrovac na karti

Izvor: (Maps, 2023.)

5.2. SUDIONICI PROCESA

Tablica 1: *Popis sudionika procesa revitalizacije grada Obrovca*

Izvor: (Šimunić)

ČIME DOPRINOSE?	DIONICI	KOJE BENEFITE OSTVARUJU?
Svi zahtjevi i ideje koje bi željeli ostvariti moraju biti filtrirani s njegove strane.	<i>Gradonačelnik Obrovca, Ante Župan.</i>	Promocija grada i gradonačelnika, te ostvaruje koristi u vidu financijskih sredstava.
Njegova uloga obuhvaća osiguravanje suradnje između Gradskog vijeća i gradonačelnika, potpisivanje odluka i akata koje donosi Gradsko vijeće, nadzor nad postupkom donošenja odluka i općih akata te upućivanje prijedloga u propisani postupak.	<i>Predsjednik Gradskog vijeća grada Obrovca, Marin Klanac.</i>	Stječe koristi kroz promociju grada, promociju samog sebe kao predsjednika Gradskog vijeća, te osiguravanje financijskih sredstava.
Komuniciraju potrebe i ideje mjesne zajednice.	<i>Predsjednici mjesnih odbora grada Obrovca</i>	Postižu prednosti u obliku financijskih sredstava i stvaranja novih radnih mjesta.
Provodi i prezentira program drugim agencijama i građanima.	<i>Direktor turističke zajednice grada Obrovca</i>	Dobiva korist u obliku financijskih sredstava, povećanja popularnosti turističke zajednice i mogućnosti implementacije novih programa.
Dužan je odobriti ideje i zahtjeve koje želimo ostvariti.	<i>Župan Zadarske županije, Božidar Longin</i>	Postiže korist u obliku financijskih sredstava, povećanja popularnosti te većeg broja posjetitelja u županiji.
Pridonose financijskim resursima.	<i>Investitori</i>	Postižu korist u obliku financijskih sredstava.

Doprinose svojim znanjem, iskustvom i stručnošću.	<i>Ekolog</i>	Postiže korist u obliku financijskih sredstava, stjecanja popularnosti i iskustva, te očuvanja prirode.
Doprinose svojim znanjem, iskustvom i stručnošću.	<i>Voditelj sportskih aktivnosti.</i>	Postiže korist u obliku financijskih sredstava, stjecanja popularnosti i iskustva.

5.3. OPIS DOBRA

Obrovac je maleni grad koji se nalazi na raskrižju puteva između regija Like, odnosno Velebita, i Dalmacije. Smješten je uz rijeku Zrmanju nedaleko od njenog ušća u Novigradsko more. Na području grada Obrovca se nalazi ukupno 12 naselja, koja obuhvaćaju Bilišane, Bogatnik, Golubić, Gornji Karin, Kaštel Žegarski, Komazeci, Krupa, Kruševo, Muškovci, Nadvoda, Obrovac i Zelengrad.¹ Obrovac se nalazi unutar administrativne jedinice Zadarske županije, koja broji ukupno 160.340 stanovnika. Međutim, Obrovac ima relativno manju populaciju s 3.608 stanovnika, što čini samo 2,25% ukupnog stanovništva Zadarske županije.²

Slika 2: Satelitski prikaz grada Obrovca

Izvor: (Maps, 2023.)

Prvi pouzdani zapisi o naseljavanju područja Obrovca datiraju iz željeznog doba, od 9. stoljeća prije Krista do dolaska Rimljana u 1. stoljeću prije Krista. Tada su se formirala brojna gradinska naselja, neka od kojih su imala izuzetan značaj i nastavila su postojati i za vrijeme rimske vladavine. Osim tih naselja iz rimskog razdoblja, postoje i zapisi o nekoliko gospodarskih imanja, utvrđenim cestovnim rutama te sačuvanim natpisima, posebno iz Karina i Kruševa. Već tada je Obrovac bio važno prometno čvorište koje je povezivalo obalu s unutrašnjosti zemlje, posebno u trgovini solju, drvom, mesom i vunom. Rimsko carstvo je prestalo postojati 476. godine nakon propasti Zapadnog rimskog carstva. U 7. stoljeću, Avari su stigli zajedno s

¹ Grad Obrovac - osnovne informacije, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/grad-obrovac/grad-obrovac/osnovne-informacije>

² Popis stanovništva 2021., dzs.gov.hr, URL: <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>

Hrvatima. I dok su Bizant i Venecija povremeno vladali većim primorskim gradovima i njihovom okolicom, područje Obrovca bilo je pod hrvatskom vlašću.

Osim što se nalazi uz rijeku Zrmanju, Obrovac je poznat po Fortici, srednjovjekovnoj tvrđavi koja je kroz stoljeća mijenjala svoj izgled pod različitim vladarima. U 14. stoljeću, Obrovac je bio posjed krbavskih knezova Kurjakovića. Knez Karlo Kurjaković stolovao je u Obrovcu 1387. godine zajedno sa svojim stričevima Nikolom, Butkom i Tomom. U drugoj polovici 14. stoljeća, Obrovac je bio važno trgovačko središte. Turci su 1527. godine oteli Obrovac posljednjem potomku obitelji Kurjakovića, knezu Ivanu Karloviću, te su ga držali pod svojom vlašću sve do 1647. godine, kada su ga Mlečani osvojili i uništili tijekom Kandijskog rata. Dolaskom Turaka, velik broj stanovnika se iselio s obrovačkog područja, uglavnom u okolice Senja, Vinodola i djelomično u Istru. Područje Obrovca je bilo bogato drvetom pogodnim za izgradnju brodova, pa su Turci nekoliko puta pokušavali uspostaviti svoju flotu tamo.

Mnoge ljepote Obrovca su uništene tijekom Domovinskog rata, a samo nekoliko njih je obnovljeno i restaurirano. Od 1945. godine, Obrovac se nalazi u sastavu Narodne Republike Hrvatske, odnosno Federativne Narodne Republike Jugoslavije, kasnije Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Tijekom Domovinskog rata, od 1991. do 1995. godine, Obrovac je bio pod kontrolom tzv. Republike Srpske Krajine. Oslobodilačkom akcijom Hrvatske vojske pod nazivom "Oluja" u kolovozu 1995. godine, Obrovac je ponovno postao dio Republike Hrvatske.³

³ Grad Obrovac – povijest, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/grad-obrovac/grad-obrovac/povijest>

Slika 3: Povijesni prikaz grada Obrovca

Izvor: (057.info, 2020.)

Obrovac je danas očuvani gradić koji prioritizira ulaganje financijskih sredstava u školu, vrtić i unaprjeđenje javnih zgrada. Međutim, stariji dio grada se nalazi u nešto lošijem stanju. Neki objekti nisu obnovljeni od Domovinskog rata, a trenutno se provodi preuređenje stare robne kuće u Centar za pružanje usluga u zajednici "Tereza". Ovaj projekt ima cilj pružiti usluge starijim osobama na jednom centralnom mjestu, s naglaskom na usluge njege i relaksacije. Trenutno se provode radovi na uređenju 25 prostorija.⁴ Nažalost, nedavna poplava je pogodila Obrovac i dodatno pogoršala stanje grada.

⁴ Nikad dovršena robna kuća u Obrovcu dočekala obnovu, zadarski.slobodnadalmacija.hr, URL: <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/regional/nikad-dovrsena-robna-kuca-u-obrovcu-docekala-obnovu-grad-se-centar-za-pruzanje-usluga-starijim-osobama-1239387>

Slika 4: Obrovac s magistrale

Izvor: (Šimunić)

Slika 5: Stara robna kuća

Izvor: (Šimunić)

Slika 6: Preuređenje stare robne kuće

Izvor: (Šimunić)

Slika 7: Stare zgrade u Obrovcu

Izvor: (Šimunić)

Slika 8: Stare kuće u Obrovcu

Izvor: (Šimunić)

Slika 9: Škola u Obrovcu

Izvor: (Šimunić)

Slika 10: Napuštena zgrada u centru Obrovca

Izvor: (Šimunić)

Slika 11: Napušten autobusni kolodvor

Izvor: (Šimunić)

Slika 12: Detalj napuštenog autobusnog kolodvora

Izvor: (Šimunić)

5.3.1. VRIJEDNOST I ZNAČAJ DOBRA

Iako je Obrovac malog razmjera, obiluje brojnim stvarnim i potencijalnim vrijednostima. Uvršten je u Popis kulturnih bogatstava Republike Hrvatske (Z-4245), a tu su također uključeni i određeni segmenti grada, poput Crkve sv. Josipa (Z-1224) i Majstorske ceste (Z-7331).⁵

Područje Grada Obrovca krije u sebi brojna kulturna dobra velike povijesne, umjetničke, arheološke, antropološke i znanstvene vrijednosti. Ova dobra čine bitan element identiteta ovog kraja, a njihova vrijednost leži u činjenici da su tragovi prošlih generacija i njihovih načina života. Kroz stoljeća, Obrovac je bio središte prometa i trgovine, čime su se njegova kulturna dobra dodatno obogatila.

U okviru zaštitnih mjera, neka od tih dobara su registrirana kao nematerijalno kulturno dobro u Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske. To uključuje posmrtno običaje vezane uz mirila i počivala. Također, manastir i crkva Uspenja Bogorodice su prepoznati i zaštićeni kao kulturna dobra od nacionalnog značaja.

Dodatno, postoji niz drugih zaštićenih kulturnih dobara unutar Grada Obrovca, prema Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske. To su, između ostalih, arheološka nalazišta Cvijina gradina i Sv. Vid, kulturni krajolik rijeke Krupe, kulturno-povijesna cjelina grada Obrovca, ostatci crkve Sv. Jurja na groblju, Donji i Gornji most blizu sela Prndelji, crkva Sv. Josipa i Kudin most.

Svi ovi elementi kulturne baštine čine ključni dio bogate povijesti i kulture Obrovca, doprinoseći očuvanju i prijenosu nasljeđa na buduće generacije.⁶

Zavičajni muzej Obrovac, dio Pučkog otvorenog učilišta Obrovac, utemeljen je 1975. godine s ciljem čuvanja i promicanja bogate kulturno-povijesne i prirodne baštine ovog kraja. Muzej obuhvaća sedam zbirki, među kojima su etnografska i prirodoslovna zbirka otvorene za javnost.

Etnografska zbirka kroz stalni postav prikazuje tradicionalni način života na širem obrovačkom području, stoljećima orijentiran na stočarstvo (uzgoj ovaca i koza) i poljoprivredu. Izloženi su narodne nošnje, proces obrade tekstilnih niti, tkanje, izrada i ukrašavanje drvenih i glazbenih instrumenata, kao i prikaz inventara tradicionalne vatrene kuće i keramičkih proizvoda. Zbirka

⁵ Pretraživanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, registar.kulturnadobra.hr, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

⁶ Pretraživanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, registar.kulturnadobra.hr, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

sadrži predmete od odjeće do oruđa i oružja iz različitih mjesta poput Kruševa, Zelengrada, Bilišana, Krupe, Jasenica, Muškovaca i Žegara, koji datiraju iz 19. i 20. stoljeća.

Značaj očuvanja, njegovanja i promocije tradicije i kulturne baštine Grada Obrovca dodatno potvrđuju aktivnosti kulturno-umjetničkih društava Ruža Hrvatska, Sv. Josip Obrovac i Žegar Bogatnik. Kroz njihove aktivnosti, koje uključuju pjesmu, ples i narodnu nošnju, nastoji se osigurati prijenos ove bogate tradicijske baštine na nove generacije.⁷

5.3.2. POVIJESNE VRIJEDNOSTI GRADA OBROVCA

- Benediktinski samostan sv. Jurja Koprivskog je poznat preko transkripta dokumenta iz 1619. godine. Ovaj dokument pruža informacije o konfliktu između biskupa iz Nina, Blaža Mandevića, i opata samostana sv. Jurja Koprivskog.⁸

Slika 13: Benediktinski samostan sv. Jurja Koprivskog

Izvor: (Šimunić)

⁷ Provedbeni program grada Obrovca 2021.-2025., obrovac.hr, URL: :

https://www.obrovac.hr/dokumenti/dokumenti/planovi-i-programi/item/download/789_95dc051c058ca1ff7391790607ee1e22

⁸ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Benediktinski samostan sv. Jurja Koprivskog, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/benediktinski-samostan-sv-jurja-koprivskoga/>

- Crkva sv. Trojice je poznata po tome što čuva određene starije ikone s originalnog ikonostasa. Ove ikone je u razdoblju 1835./1836. godine izradio grčki umjetnik Evtimije Dimitrijades.⁹

Slika 14: Crkva sv. Trojice

Izvor: (Parohija)

⁹ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>

- Crkva sv. Josipa je prvobitno srednjovjekovni objekt iz 15. stoljeća, koji je potpuno obnovljen u baroknom stilu 1794. godine.¹⁰

Slika 15: Crkva sv. Josipa

Izvor: (Obrovac.hr, Kulturna baština, n.d.)

¹⁰ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Crkva sv. Josipa, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/crkva-sv-josipa/>

- Tvrđava Kurjaković; Obrovac je prvotno bio pod vladavinom krbavskih prinčeva iz obitelji Gusić, kasnije prepoznati kao prinčevi Kurjaković. Za vrijeme njihove uprave, Obrovac se već u 14. stoljeću profilirao kao ključna trgovačka postaja za izvoz soli iz Paga i Zadra u srednjovjekovnu Hrvatsku. Također je bio važan za uvoz stoke, stočnih proizvoda, žitarica, drvenog materijala i drugih proizvoda iz područja preko Velebita, neophodnih za život stanovnika Zadra i drugih dalmatinskih gradova.¹¹

Slika 16: Tvrđava Kurjakovića

Izvor: (Šimunić)

¹¹ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Tvrđava Kurjaković, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/tvrđava-kurjakovic/>

- Crkva Rođenja Bogorodice; Na temelju sličnosti s drugim građevinama, ova crkva se najvjerojatnije može pripisati radu arhitekta Emila Vekijetija. Bila je posvećena 1862. godine. Njen ikonostas iz 1864. godine bio je uništen tijekom rata od 1991. do 1995., no prema historiografskim izvorima poznato je da je autor bio ugledni zadarski slikar Antonio Cukaro.¹²

Slika 17: Crkva Rođenja Bogorodice

Izvor: (Obrovac.hr, Kulturna baština, n.d.)

¹² Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>

- Franjevački samostan Blažene Djevice Marije; Smatra se da je osnovan pod patronatom Nikole Lapsanovića, vlastelina grada Karina, i potomka hrvatskog plemena Lapčana. Samostan je doživio značajna oštećenja tijekom osmansko-mletačkih sukoba, ali je doživio temeljitu obnovu na početku 18. stoljeća.¹³

Slika 18: Franjevački samostan Blažene Djevice Marije

Izvor: (Šimunić)

¹³ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>

- Manastir Krupa je unutar svojih zidina obdaren prekrasnim umjetničkim djelima. Freske, koje je naslikao slikar i monah Georgije Mitrofanović, predstavljaju vrhunac post bizantske umjetnosti. Georgije je neko vrijeme živio u manastiru i doprinio svojim talentom. Ikone u manastiru su djelo poznatog slikara Jovana Apake, koji je bio jedan od najznačajnijih slikara tog vremena u Veneciji. Manastir Krupa također čuva vrijednu riznicu koja obuhvaća veliki broj ikona iz 17., 18. i 19. stoljeća, kao i liturgijsko posuđe od srebra s pozlatom ili ukrasima od dragog kamenja, sedefa i mesinga. Također se čuvaju dokumenti i liturgijske knjige, kako tiskane tako i u rukopisu.¹⁴

Slika 19: Manastir Krupa

Izvor: (TZ-Obrovac, Manastir Krupa)

5.3.3. ZNANSTVENE I ISTRAŽIVAČKE VRIJEDNOSTI GRADA OBROVCA

- Tvrđava Kurjaković
- Cvijina gradina: U antici, naselje Cvijina gradina postepeno je razvilo sve karakteristike manjeg urbanog središta. To uključuje pristupne ceste, bedeme, gradske komunikacije, forum, hram, kupališni kompleks i nekropolu na istočnoj i jugoistočnoj padini gradine. Arheološka istraživanja provedena su na zapadnom i južnom dijelu naselja početkom

¹⁴ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Manastir Krupa, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/manastir-krupa/>

20. stoljeća. Tijekom tih istraživanja, otkriven je hram dimenzija 11,4 m × 6,65 m, čiji su zidovi bili očuvani do visine od 0,70 m do 0,80 m. Također su pronađeni kameni orao i skupina skulptura Jupitera, kao i kupališni kompleks (terme) i dio građevinskog kompleksa s pripadajućim ulicama. Od 1999. godine, Arheološki muzej grada Zadra provodi sustavna arheološka istraživanja na tom lokalitetu.¹⁵

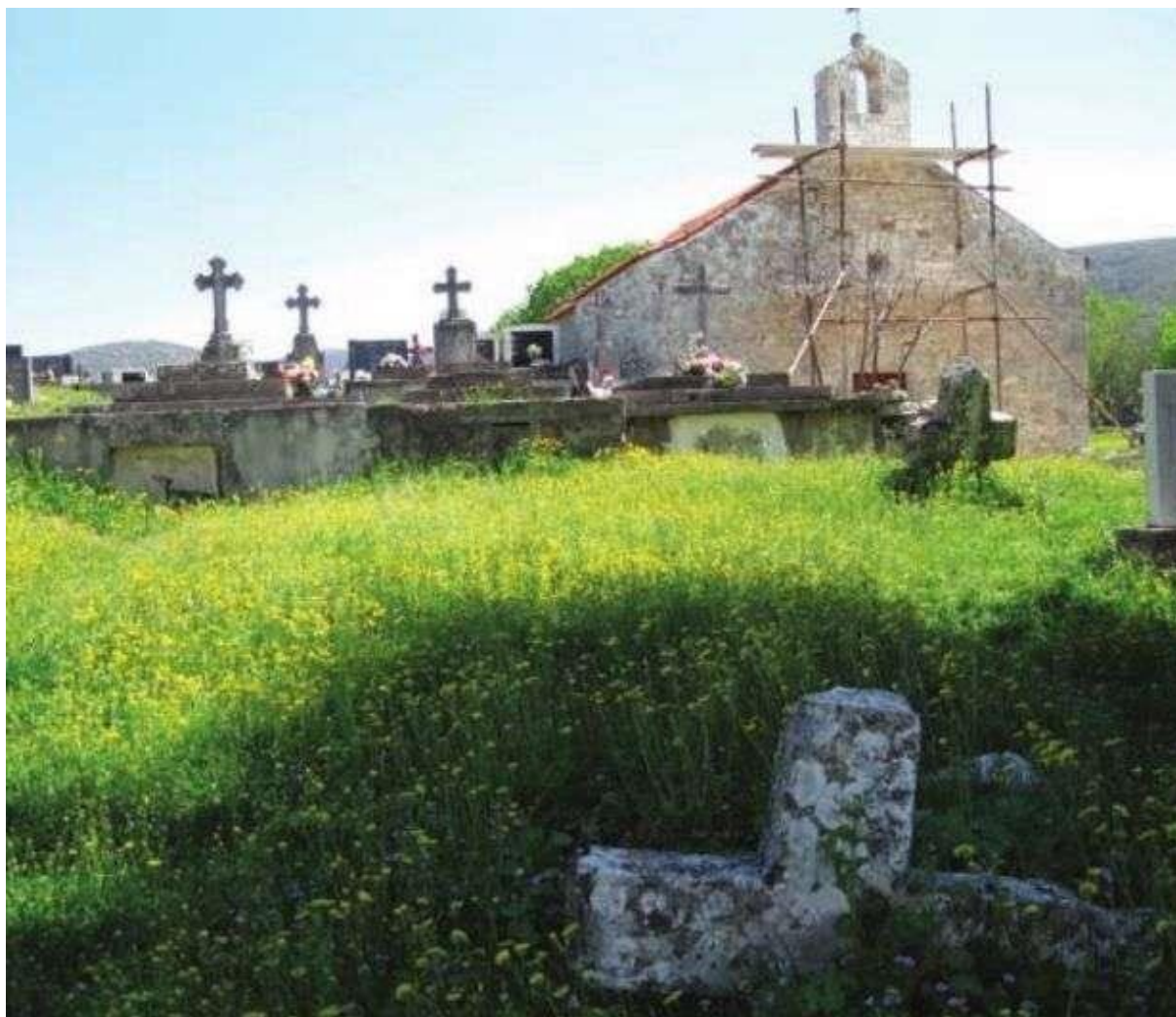

Slika 20: Cvijina gradina

Izvor: (Obrovac.hr, Kulturna baština, n.d.)

¹⁵ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Cvijina gradina, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/cvijina-gradina/>

- Crkva sv. Jurja na groblju: Arheološkim istraživanjima na području Crkve sv. Jurja na groblju otkriveni su ostaci arhitekture i raznovrsni arheološki nalazi koji datiraju od željeznog doba do današnjeg vremena. Najstariji pronađeni artefakti potječu iz željeznog doba i sugeriraju postojanje prapovijesnog tumula (lat. humak) na mjestu gdje se sada nalazi crkva.¹⁶

Slika 21: Crkva sv. Jurja na groblju

Izvor: (Obrovac.hr, Kulturna baština, n.d.)

¹⁶ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Crkva sv. Jurja na groblju, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/crkva-sv-jurja-na-groblju/>

- Stari Obrovac i Klisina: Stari Obrovac i Klisina su smješteni na strmom kamenom liticama kanjona Zrmanje, nekoliko kilometara nizvodno od Starog Obrovca. Na tom području se nalaze preostali dijelovi srednjovjekovne utvrde Klisine, uključujući ostatke mosta. Osnovna struktura utvrde ima vanjski kružni oblik, dok je unutarnji oblik utvrde osmerokutan.¹⁷

Slika 22: Stari Obrovac i Klisina

Izvor: (Obrovac.hr, Kulturna baština, n.d.)

¹⁷ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>

- Kudin most: Kudin most se sastoji od dvanaest sedrenih lukova i tri manja otvora. Ukupna dužina mosta iznosi 109 metara, dok je širina otprilike 1,5 metra. U prošlosti, most je predstavljao važnu poveznicu između mnogih naselja u selima Golubić i Žegar, kako za ljude tako i za stoku. Neposredno uz most, još uvijek su vidljivi ostaci mlinice koja je bila građena s bačvastim svodom od sedrenih blokova.¹⁸

Slika 23: Kudin most

Izvor: (Šimunić)

¹⁸ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Kudin most, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/kudin-most/>

- Manastir Krupa
- Gradina: Na strateški važnoj nadmorskoj visini iznad kanjona rječice Čavle i rijeke Zrmanje nalazi se gradina. Njena pozicija je pažljivo odabrana kako bi omogućila jednostavnu kontrolu nad okolnim područjem te vizualnu komunikaciju s drugim gradinskim nalazištima u blizini. Na samoj Gradini su pronađeni rijetki pokretni nalazi, uglavnom keramika koja se vjerojatno može datirati u željezno doba. Trenutno, ta keramika je jedini pokazatelj za datiranje Gradine, iako je moguće da sama gradina potječe iz starijeg vremenskog razdoblja.¹⁹
- Zelengradina: Zelengradina je utvrda koja je tijekom 16. stoljeća bila posjed knezova Kurjakovića. Vanjski dio utvrde ima oblik šesterokuta, dok je unutarnji dio ovalan s debljim zidovima. Ulaz u utvrdu bio je smješten na južnoj strani. Nedaleko od ulaza, na zapadnoj strani, nalaze se preostali dijelovi veće četverokutne vodene cisterne. Godine 1523., utvrdu su zaposjeli vojnici Osmanskog Carstva i zadržali je sve do 1684. godine, kada su je preuzeli Mlečani.²⁰

Slika 24: Zelengradina

Izvor: (TZ-Obrovac, Zelengradina)

¹⁹ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Cvijina gradina, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/cvijina-gradina/>

²⁰ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Zelengradina, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/zelengradina/>

- Donji most je spomenut u arhivskim podacima iz XVIII/XIX. stoljeća, a 1885. godine je pod austro-ugarskom vlašću dobio svoj sadašnji izgled.²¹

Slika 25: Donji most

Izvor: (TZ-Obrovac, Donji most)

²¹ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>, Donji most, TZ-Obrovac.hr, URL: <https://tz-obrovac.hr/donji-most/>

- Crkva sv. Georgija je izgrađena 1987. godine na temeljima prethodne građevine koja datira iz početka 17. stoljeća. Osim same crkve, oko nje se prostiru staro i novo groblje. Na groblju su pronađena 50 stećaka koji potječu iz kasnog srednjeg vijeka, od kojih je šest primjeraka ukrašeno. Među njima se nalazi jedna ukrašena ploča, četiri ukrašena sanduka i jedan ukrašeni sljemenik. Na jednom od sanduka nalazi se ukras u obliku plastičnog srcolikog štita s izrezom za koplje, dok se na drugom sanduku nalazi ukras koji prikazuje pet manjih vodenica oblikovanih u obliku križa. Isti ukras se također javlja na jednom od sljemenika.²²

Slika 26: Crkva sv. Georgija

Izvor: (Obrovac.hr, Kulturna baština, n.d.)

²² Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>

5.3.4. ESTETSKE VRIJEDNOSTI GRADA OBROVCA

- Rijeka Zrmanja
- Kanjon rijeke Zrmanje (prigodan za snimanje filmova- Winnetou)
- Kudin most
- Benediktinski samostan
- Kristalno čista voda
- Ušće rijeke Zrmanje
- Slapovi
- Izvor rijeke Karišnice

Slika 27: Slapovi rijeke Zrmanje

Izvor: (Šimunić)

5.4. STANJE DOBRA

Noviji dio grada je u dobrom stanju s dijelom koji je restauriran, uključujući javne i stambene zgrade. Međutim, stariji dio grada još uvijek nije obnovljen od Domovinskog rata, kao ni autobusna stanica. Crkva sv. Josipa je obnovljena i aktivno se koristi za mise, a neki preživjeli dijelovi crkve iz požara 1991. godine su sačuvani. Od tri oltara, samo je jedan obnovljen, dok su druga dva postavljena, ali nisu prošla kroz proces restauracije. Majstorska cesta je u dobrom stanju i obnovljena, omogućavajući promet, ali nije asfaltirana kako bi se zaštitila i smanjio intenzitet prometa koji bi mogao oštetiti cestu.²³

Postoje čimbenici koji mogu imati pozitivan i negativan utjecaj na baštinske vrijednosti. Moguća izgradnja novih zgrada i centara može negativno utjecati na stare zgrade, odvlačeći pažnju i smanjujući mogućnost njihove restauracije. Sačuvani detalji crkve sv. Josipa mogu biti u opasnosti jer nisu prošli proces restauracije. Potencijalno snažan potres mogao bi dovesti do potpunog urušavanja starih građevina, dok izlivanje rijeke Zrmanje može uzrokovati poplave i oštećenja zgrada, što se nažalost nedavno i dogodilo. Moguće je i nakupljanje otpada duž rijeke ako ne bi bilo dovoljno kanti za smeće, edukacije i održavanja. Majstorska cesta može biti ugrožena ako se kamenje počne urušavati zbog vremenskih uvjeta ili većeg broja turista koji je koriste, kao i zbog mogućeg nagomilavanja otpada duž ceste.

Turisti mogu imati vrlo pozitivan utjecaj na baštinska dobra ako se educiraju o njihovom očuvanju, vode računa o zaštiti okoliša i izbjegavaju dodirivanje starih slika i oltara.

²³ Kulturna baština, obrovac.hr, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>

Slika 28: Oltar iz Crkve sv. Josipa

Izvor: (Obrovac.hr, Kulturna baština, n.d.)

5.5. ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Obrovac je upisan u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, a uz njega upisani su Crkva sv. Josipa, kulturno-povijesna cjelina grada, te Majstorska cesta.

Z-4245, Obrovac: Gradić Obrovac se nalazi na lijevoj obali kanjona rijeke Zrmanje. Razvio se kao suburbium srednjovjekovne utvrde smještene na brežuljku. Zbog svoje povoljne lokacije na putu od primorskih do prekovelebitskih krajeva te zbog plovnosti rijeke prema moru, naselje je postalo važno trgovačko središte.

U donjem dijelu naselja, prema rijeci, nalaze se veće zgrade bogatijih mještana, dok su u gornjem dijelu, prema utvrdi, prisutne skromnije arhitektonske forme. Najbolje očuvane zgrade nalaze se duž glavne ulice i uglavnom potječu iz 18. i 19. stoljeća. Većinom su dvokatnice i zadržale su svoje izvorne karakteristike. Imaju kamene zidove s žbukanim pročeljima, kamene okvire otvora, profilirane kamene nadvoje i vijence, te skromne dekoracije od žbuke.²⁴

Z-1224, Crkva sv. Josipa: Župna crkva je temeljno srednjovjekovna građevina koja je kasnije nadograđena u 15. stoljeću i konačno dobila barokni izgled 1794. godine. To je jednobrodna građevina s četvrtastom apsidom koja je istaknuta na istočnoj strani. Arhitektonski ukras crkve je skroman, s jednostavnim baroknim elementima. Na pročelju se nalazi portal s natpisom o

²⁴ Pretraživanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, registar.kulturnadobra.hr, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

obnovi crkve. Pored pročelja se nalazi zvonik s satom. Unutrašnjost crkve je pretrpjela oštećenja u požaru tijekom Domovinskog rata. Apsida je podijeljena kamenom pregradom koja odvaja svetište od sakristije.²⁵

Z-7331, Majstorska cesta: "Majstorska cesta" je prvi suvremeni cestovni spoj između Dalmacije i kopnene Hrvatske, prolazeći preko Malog Hlana na Velebitu (Sv. Rok - Mali Alan - Obrovac - Zadar). Radove na trasiranju, projektiranju i nadzoru vodio je graničarski major inženjer Josip Kajetan Knežić, vojni inženjer. Sjedište mu je bilo u Zadru, kao dio Zemaljskog građevinskog ravnateljstva.

Godine 1819. donesena je odluka o izgradnji kraćeg i kvalitetnijeg spoja Dalmacije s Likom, modernom cestom od Zadra do Obrovca, Praga i Malog Halana (Ličkog Cerja). Već 1820. godine započeti su radovi na dionici od Zadra do Obrovca preko Praga i Kraljičinih vrata do bivše dalmatinsko-hrvatske granice na Malom Halanu. Trasiranje te dionice, kojim je rukovodio Knežić, provedeno je u razdoblju od 1821. do 1825. godine, a iste godine počela je izgradnja dionice od Obrovca do Malog Halana. Cesta je završena 1827. godine. Lički dio ceste je građen od 1827. do 1832. godine. Godine 1832. svečano je otvorena za promet pod nazivom "Majstorska cesta" (njem. Meisterstuck), što je označavalo izvrsno i remek-djelo.²⁶

²⁵ Pretraživanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, registar.kulturnadobra.hr, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

²⁶ Pretraživanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske, registar.kulturnadobra.hr, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

Slika 29: Majstorska cesta

Izvor: (Šimunić)

5.6. SWOT ANALIZA KULTURNOG DOBRA

Tablica 2: *SWOT analiza grada Obrovca*

Izvor: (Šimunić)

<i>SNAGE</i>	<i>SLABOSTI</i>
○ Obrovac je mali grad koji se nalazi u blizini većih gradova, što omogućava jeftinije smještajne opcije dok se putuje u obližnje gradove. ○ Grad je smješten na rijeci Zrmanji, što pruža mogućnosti za stvaranje raznih projekata, vođene ture i sportske aktivnosti vezane uz rijeku. ○ Obrovac je grad s bogatom poviješću, a na brijegu se nalazi utvrda poznata kao Fortica. Također, zbog svog položaja na križanju putova, u Obrovcu se može čuti puno o Domovinskom ratu u Dalmaciji. Za ljubitelje nogometa, zanimljiva činjenica je da je Luka Modrić rođen i odrastao u Obrovcu. ○ Duž rijeke Zrmanje proteže se popločeni put, što je idealno za one koji preferiraju opuštajuće šetnje uz rijeku umjesto planinarenja. ○ Obrovac je također pogodno mjesto za kupanje jer nudi mogućnost uživanja u moru i rijeci.	○ • Grad nije prošao obnovu od Domovinskog rata, iako je nekoliko kuća i zgrada obnovljeno zbog stanovnika, većina ostaje i dalje u uništenom stanju. ○ Grad je često zaobilazan i rijetko se razmatra kao destinacija za zaustavljanje, šetnju ili boravak jer se nalazi na raskrižju puteva prema većim i privlačnijim gradovima. ○ Nedostatak doma zdravlja u gradu predstavlja izazov jer bi posjetiteljima moglo smetati činjenica da moraju putovati 30 minuta do grada Benkovca kako bi pristupili zdravstvenoj skrbi, dok hitnu pomoć trebaju tražiti u Zadru ili Biogradu, što može trajati satima. ○ Ograničen broj parkirnih mjesta je još jedna slabost jer je grad "usputan", što otežava pronalaženje parkirnih mjesta zbog malog broja stanovnika i turista u odnosu na potražnju.
<i>PRILIKE</i>	<i>PRIJETNJE</i>
○ Rijeka Zrmanja pruža obilje mogućnosti za iskorištavanje kao glavnu atrakciju, uključujući razne izlete, sportske aktivnosti i vođene ture.	○ Iako Obrovac ima veliki potencijal, prisutnost većih i privlačnijih gradova u blizini može privući turiste i izletnike, smanjujući interes za posjet Obrovcu.

○ Fortica, kao utvrda i stari grad, ima veliki potencijal postati privlačno odredište za izlete, pod uvjetom da se održava staza i možda otvori muzej unutar same utvrde, te da se područje oko utvrde redovito održava.○ Blizu centra grada ima mnogo prostora za kampove, a moguće je i otvaranje nekoliko mjesta za "rent a boat" usluge. • Stari autobusni kolodvor može biti iskorišten za izgradnju objekta kao što je dom zdravlja, novi autobusni kolodvor s pratećom suvenirnicom i drugim sadržajima.○ Zrmanja Adventures Festival koji se svake godine održava može privući posjetitelje iz obližnjih gradova uz dobro osmišljeno tržišno promoviranje.○ Stara robna kuća ima potencijal za prenamjenu u dom za starije osobe, pružajući im ugodan i siguran dom.	○ U neposrednoj blizini centra Obrovca nalazi se napuštena tvornica glinice koja nije pod nadzorom i koja je puna otpada i toksičnih materijala. Ova situacija može biti odbojna za turiste, unatoč činjenici da je tvornica smještena na brijegu i udaljena od naseljenih područja.

Slika 30: Tvornica Glinice

Izvor: (Šimunić)

5.7. USPOREDBA S MEĐUNARODNIM PRIMJEROM

Međugorje, grad s manjim brojem stanovnika u usporedbi s Obrovcem, uspješno je postao svjetski poznato hodočasničko odredište, posebno u kontekstu vjerskog turizma. Brdo ukazanja je poznato svjetsko odredište za vjerske turiste, a privlačnost destinacije upotpunjuju nacionalni park Kravica i Stari grad Ljubiški koji su omiljena mjesta za ljubitelje šetnji.

Tijekom proteklih 11 godina, Međugorje je postalo značajno svjetsko hodočasničko odredište, privlačeći veliki broj hodočasnika različitog nacionalnog sastava iz udaljenih mjesta, s različitim motivima i razlozima posjete. Posebno je važan veliki broj svećenika, redovnika i redovnica, osobito iz misijskih zemalja, koji redovito posjećuju Međugorje. Neki svećenici ostaju u Međugorju dulje vrijeme iz različitih razloga. Također, primjećuje se i velik broj mladih hodočasnika, a tradicionalno se održava međunarodni molitveni susret mladih u Međugorju. Hodočasnici često ističu da osjećaju veći mir u Međugorju nego kod kuće. Ovo svjetski poznato hodočasničko odredište uspješno iskorištava svoje resurse i privlačnosti kako bi stvorilo posebno iskustvo za posjetitelje.²⁷

Slika 31: Međugorje

Izvor: (Šimunić)

²⁷ Fenomen Međugorja - Faktografija, hrcak.srce.hr, URL: <https://hrcak.srce.hr/clanak/56440>

5.8. VIZIJA

Obrovac je grad koji privlači velik broj posjetitelja tijekom cijele godine, posebno tijekom ljetne sezone. Zavičajni muzej nudi mnoge nove izložbe, proširio je svoje kapacitete i privlači školarce, studente, lokalno stanovništvo i turiste. Također, aktivno sudjeluje u mnogim kreativnim natjecanjima. Šetnice su uređene i opremljene edukativnim i interaktivnim informacijskim pločama. Tvrđava Kurjakovića je obnovljena i osigurana te je postala jedno od najposjećenijih turističkih odredišta. Mnoge zgrade su obnovljene i pružaju smještajne mogućnosti, dok su otvoreni restorani, kafići, obrti, trgovine i suvenirnice. Autobusni kolodvor je također obnovljen, povezujući Obrovac s obližnjim gradovima i olakšavajući dolazak i odlazak turistima i lokalnom stanovništvu. Uz to, uvedena je autobusna linija koja povezuje različite dijelove samog Obrovca.

5.9. CILJEVI

Ciljevi su usmjereni na obnovu i uređenje šetnica i prostora oko Tvrđave Kurjaković kako bi se spriječilo njeno daljnje propadanje. Također, planira se povezati Obrovac s drugim gradovima i olakšati turistima dolazak i odlazak iz grada. Uz to, planira se uređenje, označavanje i osiguranje planinarskih ruta kako bi se omogućilo posjetiteljima planinarenje u sigurnom okruženju. Proširenje izložbenog prostora je također dio ciljeva, kako bi se stvorio više prostora za izlaganje kulturne baštine i umjetničkih djela. Konačno, planira se organiziranje vođenih tura koje će turistima omogućiti da upoznaju sve atrakcije i zanimljivosti Obrovca pod stručnim vodstvom.

Za postizanje ciljeva provodit će se niz aktivnosti. To uključuje kreiranje raznih izložbi i postavljanje interpretacijskih ploča kako bi se posjetiteljima pružila dodatna informacija o kulturnoj baštini. Također će se uložiti napor u uređenje i obnovu šetnica i planinarskih staza, te će se postaviti odgovarajuće ograde kako bi se osigurala sigurnost posjetitelja. Pored toga, planira se obnova autobusnog kolodvora i uvođenje međugradskih autobusnih linija kako bi se olakšalo kretanje turista između različitih gradova. Restauracija gradine također će biti jedna od aktivnosti usmjerena na očuvanje povijesnih lokaliteta. Konačno, provodit će se vođene ture kako bi se posjetiteljima omogućilo da sa stručnim vodičem istraže sve znamenitosti i atrakcije na najbolji mogući način.

6. INTERPRETACIJSKI PLAN GRADA OBROVCA

6.1. KONCEPT

Adrenalinsko-kulturna pustolovina: "Obrovac Xtreme na rijekama grada" je sveobuhvatan doživljaj koji vas vodi na putovanje kroz prekrasnu prirodu i bogatu kulturnu baštinu ovog područja. Ova turistička ruta nudi raznovrsne aktivnosti, uključujući planinarenje, vožnju kajakom, pješačenje, kampiranje, upoznavanje s lokalnom kuhinjom te istraživanje prirodnih i baštinskih ljepota Obrovca.

Tijekom ture, posjetitelji će imati priliku upustiti se u uzbudljivo planinarenje koje vodi do slikovitih vrhova i predivnih panoramskih pogleda. Uz pratnju stručnih vodiča, istraživači će otkrivati skrivene staze i prelaziti preko netaknutih planinskih putova, pružajući im nevjerojatne trenutke povezanosti s prirodom.

Nakon planinarenja, avantura se nastavlja vožnjom kajakom nizvodno rijekom Zrmanjom. Ova aktivnost pruža jedinstvenu perspektivu na okolinu, omogućavajući posjetiteljima da istraže skrivenu prirodna blaga i uživaju u netaknutoj ljepoti rijeka i okolne flore i faune.

Pješačenje je također neizostavan dio ture, vodeći posjetitelje kroz šarmantna sela, obalne staze i staze koje vode do značajnih lokalnih znamenitosti. Tijekom šetnje, vodiči će podijeliti zanimljive priče o povijesti, kulturi i legendama ovog područja, otkrivajući tajne kojima je Obrovac oduvijek bio okružen.

Jedan od nezaboravnih trenutaka tijekom ture je kampiranje pod zvjezdanim nebom. U prirodnom okruženju, posjetitelji će se opustiti uz vatru, slušajući zvukove prirode i dijeleći priče s ostalim putnicima. Osim toga, uživati će u lokalnoj kuhinji koja je bogata autentičnim okusima i tradicionalnim jelima. Kušat će se domaća jela pripremljena s lokalnim sastojcima, što će posjetiteljima omogućiti da se dodatno povežu s kulturom i običajima ovog područja.

Osim toga, tura obuhvaća istraživanje prirodnih i baštinskih ljepota Obrovca. Posjetitelji će imati priliku istražiti prekrasne slapove, rijeke, planinske vrhove i prirodne parkove, dok će također posjetiti lokalne znamenitosti kao što su crkve, muzeji i povijesne utvrde.

Vođene ture po Obrovcu omogućuju putnicima da urone u ljepotu prirode, upoznaju lokalnu kulturu i povijest te stvore nevjerojatne uspomene. Iskusni vodiči pružaju stručnost i upute, čineći putovanje sigurnim i nezaboravnim za sve posjetitelje.

6.2. MISIJA

Misija "Adrenalinsko-kulturne pustolovine: Obrovac Xtreme na rijekama grada" je pružiti posjetiteljima nevjerojatno iskustvo koje kombinira uzbuđenje sportskih aktivnosti s otkrivanjem kulturne baštine Obrovca i njegovih rijeka. Naša misija je pružiti putnicima jedinstveno iskustvo koje kombinira uzbuđenje, kulturu i prirodu. Želimo ih inspirirati da istraže nove granice, steknu uvid u bogatu baštinu i stvore uspomene koje će trajati cijeli život.

"Adrenalinsko-kulturna pustolovina: Obrovac Xtreme na rijekama grada" će biti simbol nevjerojatne spojenosti prirode, sporta i kulture te će stvoriti dugotrajne uspomene kod svih posjetitelja koji se odluče sudjelovati u ovoj jedinstvenoj turističkoj avanturi.

6.3. VIZIJA

Vizija našeg Obrovac Xtreme je stvoriti nezaboravno iskustvo koje spaja uzbuđenje sportskih aktivnosti s otkrivanjem bogate kulturne baštine Obrovca i okolnih rijeka i omogućiti putnicima da se potpuno urone u aktivnu i dinamičnu avanturu koja će im pružiti adrenalin, istovremeno otkrivajući bogatu povijest, tradiciju i baštinu ovog područja. Ova pustolovina nudi jedinstvenu kombinaciju sportskih aktivnosti i kulturnih istraživanja.

Vizija je stvoriti doživljaj koji će kombinirati uzbuđenje sportskih aktivnosti s otkrivanjem jedinstvene kulturne baštine. Ovaj turistički proizvod će privući avanturiste, ljubitelje prirode i kulture, nudeći im nezaboravne trenutke ispunjene adrenalinom, ljepotom prirode i spoznajom o bogatoj povijesti Obrovca i njegovih rijeka.

6.4. CILJEVI

Ciljevi za "Adrenalinsko-kulturnu pustolovinu: Obrovac Xtreme na rijekama grada":

- Pružiti izvanredno iskustvo: Cilj nam je osigurati da posjetitelji dožive nevjerojatno iskustvo ispunjeno uzbuđenjem, avanturom i otkrivanjem kulturne baštine. Želimo da se svaki putnik osjeća inspirirano, slobodno i zadovoljno.
- Osigurati sigurnost: Sigurnost naših putnika je naš najviši prioritet. Cilj nam je osigurati da sve sportske aktivnosti budu izvedene uz strogo pridržavanje sigurnosnih standarda i da su naši gosti dobro informirani i opremljeni prije sudjelovanja u bilo kojoj aktivnosti.
- Otkrivanje kulturne baštine: Cilj nam je omogućiti putnicima da se dublje povežu s kulturnom baštinom Obrovca i okolnih područja. Pružamo obrazovne informacije o

povijesti, tradiciji, umjetnosti i lokalnoj kulturi kako bismo posjetiteljima pružili cjelovito iskustvo.

- Promicati održivi turizam: Kroz naše aktivnosti, želimo potaknuti svijest o očuvanju prirode i okoliša. Cilj nam je minimizirati negativne utjecaje na okoliš, poticati odgovorno ponašanje prema prirodi i poticati lokalnu zajednicu na očuvanje prirodnih i kulturnih resursa.
- Prilagoditi se različitim skupinama putnika: Cilj nam je pružiti doživljaj koji je prilagođen različitim skupinama putnika, kao što su obitelji, avanturisti, grupni posjetitelji ili pojedinci. Pružamo različite opcije aktivnosti i pristupe kako bismo zadovoljili različite interese i preferencije naših gostiju.
- Potaknuti lokalno gospodarstvo: Cilj nam je podržati lokalnu zajednicu poticanjem posjeta lokalnim obrtima, restoranima, trgovinama suvenirima i drugim lokalnim poslovnim subjektima. Želimo stvoriti pozitivan ekonomski utjecaj kroz suradnju s lokalnim dionicima.

Kroz ostvarenje ovih ciljeva, želimo da "Adrenalinsko-kulturna pustolovina: Obrovac Xtreme na rijekama grada" bude prepoznata kao vrhunski turistički proizvod koji pruža nevjerojatno iskustvo, širi svijest o kulturi i prirodnim ljepotama Obrovca te doprinosi održivom razvoju lokalne zajednice.

6.5. CILJANA PUBLIKA I SEGMENTI KORISNIKA

- Primarne, sekundarne grupe i posebne grupe: obitelji, sportaši, turisti i izletnici zainteresirani za sportski turizam, studenti
- Socioekonomske karakteristike: roditelji s djecom iznad 5 godina, djeca do 15 godina, mladi od 16 godina, osobe do 70 godina, sportaši i osobe koje vole jednostavniju rekreaciju i lagane šetnje, osobe zainteresirane za povijest i zanimljivost mjesta kojeg posjećuju, studenti kineziologije, studenti povijesti/povijesti umjetnosti /arheologije /etnologije/ muzeologije...
- Interesi posjetitelja: rijeka Zrmanja, Kudin most, šetnice i planinarske staze, Zavičajni muzej, gradine i tvrđava Kurjakovića, ušće Zrmanje, Majstorska cesta... o Trajanje posjeta: jednodnevni i dvodnevni izleti
- Tip posjeta: vikend izlet, izleti preko praznika, posjeti u svrhu učenja i zabave, posjeti u svrhu rekreacije
- Ponavljanje posjeta: rekreacija/ sportski turizam idealno svake godine

- Ciljna skupina: "Adrenalinsko-kulturna pustolovina: Obrovac Xtreme na rijekama grada" može privući širok spektar posjetitelja. To mogu biti ljubitelji prirode, pustolovni entuzijasti, obitelji, parovi ili turisti koji žele doživjeti nešto novo i autentično. Vaša ciljna skupina mogu biti i lokalni posjetitelji koji žele istražiti svoje okruženje na novi način.

6.6. KLASIFIKACIJA KULTURNIH RESURSA

- Materijalna nepokretna baština: tvrđava Kurjakovića, gradine, crkve, Cvijina gradina, Majstorska cesta
- Nematerijalna baština: legenda o nastanku Kudinog mosta
- Prirodna baština: rijeka Zrmanja, rijeka Krupa, kanjon Zrmanje, Novigradsko more
- Postojeći programi: Zrmanja Adventures Festival

6.7. VRSTE ZANIMLJIVOSTI

Tokom stvaranja Kulturno-turističkog proizvoda "Adrenalinsko-kulturna pustolovina: Obrovac Xtreme na rijekama grada", razvit će se sljedeće kulturno-turističke zanimljivosti:

- Tvrđava Kurjakovića: Tvrđava Kurjakovića će biti obnovljena i sigurna za posjete. Ova povijesna utvrda će biti otvorena za obilasku, pružajući gostima priliku da istraže njenu bogatu povijest i uživaju u panoramskim pogledima na Obrovac i okolicu, uz obnovljenu stazu sa interaktivnim tablama.
- Cvijina gradina: Cvijina gradina će biti obnovljena i predstavljena kao arheološko nalazište s interpretacijskim centrom. Posjetitelji će moći saznati više o kulturi i životu drevnih stanovnika ovog područja kroz izložbe, interaktivne prezentacije i vođene ture.
- Kudin most: Kudin most, koji ima povijesni značaj kao stari prijelaz preko rijeke Zrmanje, biti će osiguran, a usput će biti osigurana i planinarska staza. Posjetitelji će moći sigurnije šetati preko mosta, uživati u pogledima na rijeku i okolnu prirodu te saznati više o njegovoj povijesti kroz informativne ploče i audio-vodiče, te storytelling turu.
- Majstorska cesta: Majstorska cesta, stara trgovinska ruta koja je prolazila kroz Obrovac, bit će ponuđena kao kulturna staza. Posjetitelji će moći slijediti tragove povijesti i istraživati različite znamenitosti duž ove rute, vođenom rutom pješice ili biciklom.
- Rijeka Zrmanja: Rijeka Zrmanja će biti središnja točka ovog kulturno-turističkog proizvoda. Posjetitelji će moći uživati u različitim aktivnostima poput kajakinga,

raftinga i kanuninga na kristalno čistoj rijeci. Tokom aktivnosti, bit će im pružena i priča o povijesti rijeke, njezinom utjecaju na lokalnu zajednicu te o kulturnoj baštini koja je vezana uz nju.

Rijeka Krupa: Rijeka Krupa bit će uključena u turistički proizvod kao dodatna atrakcija. Posjetitelji će imati priliku istraživati ovo prirodno blago, uživati u prekrasnim slapovima i kristalno čistim brzacima, te se upoznati s njenim ekološkim značajem.

6.8. PRIJEDLOG VRIJEDNOSTI

- Naziv proizvoda: "Adrenalinsko-kulturna pustolovina: Obrovac Xtreme na rijekama grada"
- Opis proizvoda: "Adrenalinsko-kulturna pustolovina: Obrovac Xtreme na rijekama grada" je turistički proizvod koji vam omogućuje da istražite prirodne ljepote rijeka Zrmanje i okolnog područja, uz upoznavanje kulturne baštine grada Obrovca. Ovaj proizvod kombinira pustolovne aktivnosti, panoramske izlete i kulturna iskustva, pružajući jedinstvenu avanturu za posjetitelje.

6.9. PRIKAZ AKTIVNOSTI

- Rafting na rijeci Zrmanji: uživanje u uzbuđenju raftinga niz brzace rijeke Zrmanje. Stručni vodiči će provesti posjetitelje kroz slikovite krajolike i osigurati sigurnost tijekom ove adrenalinske aktivnosti.
- Kanuing i kajaking: istražiti skrivene kutke rijeke Zrmanje veslajući u kanuu ili kajaku. Otkriti mirne dijelove rijeke, i prolaziti kroz kanjone i vidjeti netaknutu prirodu.
- Planinarenje i trekking: opuštanje uz pješaćenje po obližnjim planinama i stazama koje okružuju Grad Obrovac. Uživanje u prekrasnim panoramskim pogledima, obilazak starih sela i istraživanje lokalne floru i faune.
- Posjet Obrovcu: upoznavanje povijesti i kulture grada Obrovca kroz posjete lokalnim muzejima, crkvama i kulturnim znamenitostima. Slika o bogatoj prošlosti i tradiciji ovog područja.
- Degustacija lokalnih specijaliteta: uživanje u gastronomskom iskustvu kušajući autentičnu dalmatinsku kuhinju. Posjet lokalnih restorana i degustacija jela pripremljena od svježih lokalnih namirnica.
- Fotografiranje i opuštanje: pružiti priliku da posjetitelji zabilježe prekrasne trenutke i pejzaže tijekom putovanja. Pauzirati, opustiti se i uživati u okolini.

6.10. KLJUČNE AKTIVNOSTI

- Kreirati atraktivnu i informativnu web stranicu i društvene medijske profile kako biste promovirali " Obrovac Xtreme na rijekama grada ".
- Suradnja s lokalnim turističkim agencijama i hotelima radi promocije proizvoda.
- Organiziranje događaja i/ili posebnih paketa za turiste koji posjećuju Obrovac i Zrmanju.
- Koristiti fotografije i videozapise kako bi prikazali ljepotu područja i aktivnosti koje su dostupne.
- Pružiti izvrsnu uslugu i stvaranje nezaboravnih iskustva kako bi potaknuli pozitivne recenzije i preporuke.

Važno je stalno pratiti povratne informacije gostiju i prilagođavati proizvod kako bi se osiguralo zadovoljavanje njihovih potreba i očekivanja.

7. ZAKLJUČAK

Ovaj istraživački rad pružio je samo djelić slikovitog prikaza čari i ljepota koje nudi Obrovac. Unatoč svojoj veličini, ovaj grad predstavlja dragulj usred prirodnog raja, poznat po svom nevjerojatnom šarmu, srdačnim stanovnicima i bogatoj povijesnoj i kulturnoj baštini.

Prije izrade plana upravljanja, od ključnog je značaja bilo temeljito razumjeti teorijske koncepte koji stoje iza njega. Plan upravljanja je sveobuhvatno identificirao i opisao sve značajke baštinskog dobra Obrovca, uključujući i njegove pojedinačne dijelove. Precizno određivanje koraka i akcija, koji su bili neophodni za stvaranje atraktivnog turističkog proizvoda na baštinskom lokalitetu, bile su ključne komponente ovog plana.

Daljnji razvoj Obrovca zahtijeva unaprjeđenje grada i poboljšanje kvalitete života njegovih stanovnika. U skladu s tim, integracija plana revitalizacije i interpretacije baštinskih lokaliteta bila je ključna kako bi se potaknulo posjećivanje i bolje razumijevanje kulturnog nasljeđa grada. Osim toga, bilo je nužno uložiti napore u poboljšanje infrastrukture grada i kvalitete života stanovnika kako bi Obrovac mogao dostići svoj puni potencijal.

Proces izrade plana upravljanja uzeo je u obzir sve što Obrovac pruža, od njegove ljepote, šarma, srdačnih stanovnika do bogatog povijesnog i kulturnog nasljeđa. Očuvanje i isticanje ovih vrijednosti bili su središnji elementi plana kako bi se stvorio autentičan turistički proizvod koji privlači posjetitelje. Uključivanje lokalne zajednice, stručnjaka za baštinu i turizam, kao i ostalih relevantnih dionika, bilo je ključno za uspješnu implementaciju interpretacijskog plana.

Kroz uspješnu provedbu plana upravljanja, Obrovac će biti u mogućnosti ostvariti svoj puni turistički potencijal, transformirajući se iz usputnog grada u prepoznatljivo "kulturno dobro". Postati će atraktivna destinacija koja nudi više od prekrasnog prirodnog okruženja i kulturnog nasljeđa; poboljšana kvaliteta života stanovnika bit će samo jedna od prednosti ovog razvoja. Projekti poput "Obrovac Xtreme", sveobuhvatne turističke rute koja kombinira adrenalinske i kulturne aktivnosti, istražujući prirodne i baštinske ljepote grada, upravo su ono što će Obrovac učiniti neodoljivom destinacijom. Time će se Obrovac, ne samo očuvati kao važno baštinsko dobro, već će postaviti temelje za njegov uspješan razvoj u turističkom sektoru.

8. IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Elena Šimunić

Matični broj studenta: 0130353668

Naslov rada: Plan upravljanja kulturnim dobrom grada Obrovca

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

9. POPIS LITERATURE

9.1. KNJIGE I ČLANCI

Antolović, J. (2009.), *Menadžment u kulturi*. Zagreb: HADRIAN d.o.o.

Jadrešić, V. (2010.), *Janusovo lice turizma; Od masovnog do selektivno-održivog turizma*. Zagreb: Plejada.

Jelinčić, D. A. (2010.), *Kultura u izlogu*. Zagreb: MEANDARMEDIA.

I. Velić; J. Velić. (2020.), Geološka važnost Majstorske ceste na Velebitu s osobitim osvrtom na jurske naslage, *Rudarsko-geološko-naftni zbornik i autori*, 2020., 55-58, DOI: 10.17794/rgn.2020.3.5, dohvaćeno iz hrcak.srce.hr: <https://hrcak.srce.hr/file/350495>

Ocelić i Vrkić. (2020.), Prilog poznavanja prapovijesnih gradina na donjem toku rijeke Zrmanje, *Prilozi instituta za arheologiju u Zagrebu*, 37/2020., 1-234, dohvaćeno iz hrcak.srce.hr: <https://hrcak.srce.hr/file/360704>

Oreč, D. L. (n.d.). Fenomen Međugorja, Faktografija, *Bogoslovska smotra*, 63/1993., 64-75, dohvaćeno iz hrcak.srce.hr: <https://hrcak.srce.hr/clanak/56440>

Šeparović, T. (2005.). Revizija skupnog nalaza rimskog novca iz Kruševa kod Obrovca, *Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku*, 98/2005., 63-72, dohvaćeno iz hrcak.srce.hr: <https://hrcak.srce.hr/file/4187>

Vrkić, Š. (2014.). Svetačke medaljice iz stare Crkve sv. Jurja u Kruševu kod Obrovca, *Diadora: glasilo Arheološkog muzeja u Zadru*, 28/2014., 239-268, dohvaćeno iz hrcak.srce.hr: <https://hrcak.srce.hr/file/206773>

9.2. INTERNETSKI IZVORI

057.info. (07.. 04. 2020.), *Kultura- Obrovac prije točno 142 godine tražio ujedinjenje Hrvatske*, URL: <https://057info.hr/kultura/2020-04-07/obrovac-prije-tocno-142-godine-trazio-ujedinjenje-hrvatske>

Adventures, Z. (n.d.). *Facebook- Zrmanja Adventures - details*, URL: https://www.facebook.com/zrmanjaadventures/about_details

croatia.hr. (n.d.). *Croatia.hr- outdoor i aktivni odmor- Rafting Zrmanja*, URL: <https://croatia.hr/hr-hr/outdoor-i-aktivni-odmor/rafting/zrmanja>

- Crorivers.com. (26.10.2020.), *Crorivers.com- Karišnica- rijeka koja presušuje*. URL: <https://crorivers.com/2020/10/26/karisnica-rijeka-koja-presusuje/>
- Crorivers.com. (n.d.), *Crorivers.com- Krupa*, URL: <https://crorivers.com/krupa/>
- Crorivers.com. (n.d.), *Crorivers.com- Zrmanja*. URL: <https://crorivers.com/zrmanja/>
- Državni zavod za statistiku (22.. 09. 2022.), *Državni zavod za statistiku- Objavljeni konačni rezultati Popisa 2021.*, URL: <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>
- Google Maps, (n.d.). *Google.com- Maps- 44.196384,15.6496726,12*, URL: <https://www.google.com/maps/@44.196384,15.6496726,12.13z?entry=ttu>
- L.B. (09.. 11. 2022.). *Zadar- Regional- Nikad dovršena robna kuća u Obrovcu dočekala obnovu; gradi se Centar za pružanje usluga starijim osobama*, URL: <https://zadarski.slobodnadalmacija.hr/zadar/regional/nikad-dovrsena-robna-kuca-u-obrovcu-docekala-obnovu-gradi-se-centar-za-pruzanje-usluga-starijim-osobama-1239387>
- Obrovac.hr. (n.d.), *Dokumenti-Provedbeni program grada Obrovca 2021.-2025*, URL: https://www.obrovac.hr/dokumenti/dokumenti/planovi-i-programi/item/download/789_95dc051c058ca1ff7391790607ee1e22
- Obrovac.hr. (n.d.), *Obrovac.hr- Grad Obrovac - osnovne informacije*, URL: <https://www.obrovac.hr/grad-obrovac/grad-obrovac/osnovne-informacije>
- Obrovac.hr. (n.d.), *Obrovac.hr- Grad Obrovac - povijest*, URL: <https://www.obrovac.hr/grad-obrovac/grad-obrovac/povijest>
- Obrovac.hr. (n.d.), *Obrovac.hr- Kulturna baština*, URL: <https://www.obrovac.hr/kulturna-ba%C5%A1tina>
- Vikendmanijaci.com, (05. 04. 2021.). *Punkufer.dnevnik.hr- Najljepši put do mora- Majstorska cesta*, URL: <https://punkufer.dnevnik.hr/clanak/najljepsi-put-do-mora-majstorska-cesta---530289.html>
- Republika Hrvatska Ministarstvo kulture i medija (n.d.), *Pretraživanje Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske- Obrovac*, URL: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Benediktinski samostan sv. Jurja Koprivskog*, URL: <https://tz-obrovac.hr/benediktinski-samostan-sv-jurja-koprivskoga/>

TZ-obrovac. (n.d.). *TZ-Obrovac.hr- Crkva sv. Josipa*, URL: <https://tz-obrovac.hr/crkva-sv-josipa/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Crkva sv. Jurja na groblju*.URL: <https://tz-obrovac.hr/crkva-sv-jurja-na-groblju/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Cvijina gradina*, URL: <https://tz-obrovac.hr/cvijina-gradina/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Donji most*, URL: <https://tz-obrovac.hr/donji-most/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Karišnica*, URL: <https://tz-obrovac.hr/karisnica/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Kudin most*, URL: <https://tz-obrovac.hr/kudin-most/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Manastir Krupa*, URL: <https://tz-obrovac.hr/manastir-krupa/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Muzej*, URL: <https://tz-obrovac.hr/muzej/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Tvrđava Kurjaković*, URL: <https://tz-obrovac.hr/tvrdava-kurjakovic/>

TZ-Obrovac. (n.d.), *TZ-Obrovac.hr- Zelengradina*, URL: <https://tz-obrovac.hr/zelengradina/>

10. POPIS SLIKA I TABLICA

Slika 1: Obrovac na karti.....	13
Slika 2: Satelitski prikaz grada Obrovca	16
Slika 3: Povijesni prikaz grada Obrovca	18
Slika 4: Obrovac s magistrale.....	19
Slika 5: Stara robna kuća.....	20
Slika 6: Preuređenje stare robne kuće	20
Slika 7: Stare zgrade u Obrovcu.....	21
Slika 8: Stare kuće u Obrovcu.....	21
Slika 9: Škola u Obrovcu	22
Slika 10: Napuštena zgrada u centru Obrovca	22
Slika 11: Napušten autobusni kolodvor.....	23
Slika 12: Detalj napuštenog autobusnog kolodvora	23
Slika 13: Benediktinski samostan sv. Jurja Koprivskog.....	25
Slika 14: Crkva sv. Trojice	26
Slika 15: Crkva sv. Josipa.....	27
Slika 16: Tvrđava Kurjakovića.....	28
Slika 17: Crkva Rođenja Bogorodice	29
Slika 18: Franjevački samostan Blažene Djevice Marije.....	30
Slika 19: Manastir Krupa	31
Slika 20: Cvijina gradina.....	32
Slika 21: Crkva sv. Jurja na groblju	33
Slika 22: Stari Obrovac i Klisina.....	34
Slika 23: Kudin most.....	35
Slika 24: Zelengradina	36
Slika 25: Donji most.....	37
Slika 26: Crkva sv. Georgija.....	38
Slika 27: Slapovi rijeke Zrmanje.....	39
Slika 28: Oltar iz Crkve sv. Josipa	41
Slika 29: Majstorska cesta.....	43
Slika 30: Tvornica Glinice	45
Slika 31: Međugorje	46

Tablica 1: Popis sudionika procesa revitalizacije grada Obrovca	14
Tablica 2: SWOT analiza grada Obrovca	44